

ร่างพระราชบัญญัติข้าวและชาวนาไทย พ.ศ.
(นายนิยม ช่างพินิจ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติข้าวและชาวนาไทย
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยข้าวและชาวนาไทย

เหตุผล

โดยที่การพัฒนาภาคการผลิตข้าวและการยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวนาเป็นภารกิจสำคัญของประเทศ แต่ปัจจุบันยังประสบปัญหาด้านต้นทุนการผลิต ความผันผวนของราคา การเข้าถึงองค์ความรู้ เทคโนโลยี แหล่งเงินทุน และระบบบริหารความเสี่ยง ตลอดจนการขาดกลไกบูรณาการข้อมูลและการกำหนดนโยบายด้านข้าวที่มีเอกภาพ ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันและความมั่นคงในอาชีพของชาวนา สมควรกำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยข้าวและชาวนาไทย เพื่อจัดให้มีกลไกในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาข้าวและชาวนาไทย ส่งเสริมการรวมกลุ่มของชาวนา การพัฒนาศักยภาพ องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านข้าว การประกันภัยข้าว การจัดทำฐานข้อมูลข้าวและชาวนา การส่งเสริมการผลิตข้าวที่เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ ตลอดจนจัดตั้งกองทุนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพข้าวและชาวนา เพื่อเป็นแหล่งสนับสนุนการพัฒนาชาวนาและภาคการผลิตข้าวอย่างยั่งยืน อันจะนำไปสู่ความมั่นคงทางอาหาร ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และคุณภาพชีวิตที่ดีของชาวนา จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

.....

.....

.....

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับข้าวและชาวนา การติดตามสถานการณ์การผลิต การตลาด การนำเข้าและส่งออกข้าว ตลอดจนการตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับข้าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย การส่งเสริมและพัฒนาชาวนา การรักษาเสถียรภาพด้านข้าวและความมั่นคงทางอาหารของประเทศ รวมทั้งเพื่อประโยชน์สาธารณะในการบริหารจัดการภาคการเกษตร ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติข้าวและชาวนาไทย พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ข้าว” หมายความว่า พืชที่มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Oryza sativa* L. และให้หมายความรวมถึง ข้าวเปลือก ข้าวกล้อง ข้าวสาร ปลายข้าว รำข้าว และผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปมาจากข้าว

“นำเข้า” หมายความว่า นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร

“ส่งออก” หมายความว่า นำหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร

“จำหน่าย” หมายความว่า ขาย แลกเปลี่ยน จำย โอน หรือจำหน่ายด้วยประการอื่นใด เพื่อประโยชน์ทางการค้า

“ชาวนา” หมายความว่า บุคคลธรรมดาซึ่งประกอบอาชีพปลูกข้าว ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของ ผู้เช่า ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินเพื่อการปลูกข้าวโดยชอบด้วยกฎหมาย และให้หมายความรวมถึง ผู้ปลูกข้าวที่ขึ้นทะเบียนตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

“องค์กรชาวนา” หมายความว่า สหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ศูนย์ข้าว ชุมชน สมาคม มูลนิธิ หรือองค์กรอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน หรือพัฒนาชาวนา

“โรงสีข้าว” หมายความว่า สถานที่ที่ใช้เครื่องจักรในการสีข้าวหรือแปรรูปข้าวเปลือก เป็นข้าวสาร.

“ท่าข้าว” หมายความว่า บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ประกอบกิจการรวบรวม รับซื้อ เก็บรักษา คัดเลือก บรรจุ หรือค้าข้าวเปลือก ข้าวสาร หรือเมล็ดพันธุ์ข้าว รวมทั้งสถานที่ประกอบกิจการดังกล่าว

“การตลาดข้าว” หมายความว่า การรวบรวม รับซื้อ เก็บรักษา ขนส่ง แปรรูป จำหน่าย ส่งออก หรือนำเข้าข้าว รวมถึงกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการกระจายข้าว

“ฐานข้อมูลข้าวและชาวนา” หมายความว่า ระบบข้อมูลเกี่ยวกับชาวนา พื้นที่เพาะปลูก การผลิต การแปรรูป การตลาด การนำเข้า การส่งออก และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการข้าว ตามพระราชบัญญัตินี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการข้าวและชาวนาไทย

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพข้าวและชาวนา

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(๑) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการผลิต การแปรรูป และการตลาดข้าวให้มีประสิทธิภาพ และสามารถแข่งขันได้ตลอดห่วงโซ่อุปทาน

(๒) เพื่ออนุรักษ์ พันธุ์ วิจัย และพัฒนาพันธุ์ข้าว รวมทั้งส่งเสริมการผลิตข้าวที่สอดคล้องกับความหลากหลายทางชีวภาพและความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม

(๓) เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารและสนับสนุนการผลิตข้าวให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

(๔) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต สวัสดิการ และความมั่นคงในอาชีพของชาวนา

(๕) เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มและการมีส่วนร่วมของชาวนาในการพัฒนาระบบข้าวของประเทศ

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
คณะกรรมการข้าวและชาวนาไทย

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการข้าวและชาวนาไทย” เรียกโดยย่อว่า “กขท.” ประกอบด้วย

- (๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ
- (๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการ
- (๓) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสิบเอ็ดคน ได้แก่ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงมหาดไทย เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ อธิบดีกรมการข้าว อธิบดีกรมการค้าภายใน เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ

- (๔) กรรมการผู้แทนองค์กรชาวนา จำนวนสี่คน
 - (๕) กรรมการผู้แทนผู้ประกอบการเกี่ยวกับข้าว จำนวนสี่คน ซึ่งมาจากผู้ประกอบการโรงสีข้าว ผู้ส่งออกข้าว ผู้ค้าเมล็ดพันธุ์ข้าว และผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าว ประเภทละหนึ่งคน
 - (๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสี่คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านการเกษตร การตลาดข้าว เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับข้าวและชาวนา
- ให้อธิบดีกรมการข้าวเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ข้าราชการกรมการข้าวจำนวนไม่เกินสองคน ซึ่งอธิบดีกรมการข้าวแต่งตั้ง เป็นผู้ช่วยเลขานุการ
- หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการได้มาซึ่งกรรมการตาม (๔) (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๗ กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) ต้องมีสัญชาติไทย และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๒) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๓) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๔) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ หรือพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่ผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา
- (๕) เป็นข้าราชการการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือที่ปรึกษาพรรคการเมือง
- (๖) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤติมิชอบ
- (๗) เคยถูกถอดถอนหรือให้พ้นจากตำแหน่งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๘) เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการหรือการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดความขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์สาธารณะในลักษณะที่อาจกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการ

มาตรา ๘ กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระมิได้

ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการว่างลงก่อนครบวาระ ให้แต่งตั้งบุคคลอื่นเป็นกรรมการแทนภายในเก้าสิบวันนับแต่วันตำแหน่งว่างลง และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน ทั้งนี้ หากวาระที่เหลืออยู่มีระยะเวลาไม่เกินเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนก็ได้

เมื่อครบกำหนดตามวาระ หากยังมิได้แต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มาตรา ๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๗
- (๔) คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่งเนื่องจากบกพร่องต่อหน้าที่หรือมีความประพฤติเสื่อมเสียอย่างร้ายแรง

มาตรา ๑๐ คณะกรรมการต้องจัดให้มีการประชุมอย่างน้อยหนึ่งครั้งทุกเก้าสิบวัน การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม และถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสียในเรื่องที่ที่ประชุมกำลังพิจารณา ไม่มีสิทธิเข้าร่วมพิจารณาหรือออกเสียงลงคะแนนในเรื่องนั้น

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

การประชุมและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๑ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) เสนอแนะนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาข้าวและชาวนาไทยต่อคณะรัฐมนตรี
- (๒) กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาข้าวและชาวนาไทย
- (๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต การแปรรูป การตลาด การวิจัย และนวัตกรรมด้านข้าว ตลอดห่วงโซ่อุปทาน

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์ พื้นฟู วิจัย และพัฒนาพันธุ์ข้าว รวมทั้งการผลิตข้าวที่สอดคล้องกับความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม

(๕) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ คุณภาพชีวิต สวัสดิการ และความมั่นคงในอาชีพของชาวนา

(๖) เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการผลิต การแปรรูป การตลาดข้าว และหนี้สินของชาวนา

(๗) เสนอแนะการปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือมาตรการที่เกี่ยวข้องกับข้าวและชาวนา

(๘) ส่งเสริมและประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน องค์กรชาวนา และองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาข้าวและชาวนา

(๙) กำหนดแนวทางการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลข้าวและชาวนาเพื่อการบริหารจัดการข้าวอย่างมีประสิทธิภาพ

(๑๐) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๑๑) ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย
เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบนโยบาย ยุทธศาสตร์ หรือแผนพัฒนาข้าวและชาวนาไทยแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ หรือแผนดังกล่าว ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ต่อสาธารณชน

มาตรา ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อพิจารณา ศึกษา หรือปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้ ทั้งนี้ องค์กรประกอบ คุณสมบัติ วาระการดำรงตำแหน่ง อำนาจหน้าที่ และวิธีดำเนินงานของคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๓ ให้มีคณะอนุกรรมการข้าวและชาวนาระดับจังหวัดในทุกจังหวัด ทั้งนี้ องค์กรประกอบ คุณสมบัติ วาระการดำรงตำแหน่ง อำนาจหน้าที่ และวิธีดำเนินงานของคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง และให้เกษตรและสหกรณ์จังหวัดเป็นเลขานุการของคณะอนุกรรมการระดับจังหวัด

มาตรา ๑๔ ให้คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการตามระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๒

กองทุนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพข้าวและชาวนา

มาตรา ๑๕ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่ง เรียกว่า “กองทุนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพข้าวและชาวนา” มีฐานะเป็นนิติบุคคล และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการ

กองทุนมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- (๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพ องค์ความรู้ และคุณภาพชีวิตของชาวนา
- (๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต การแปรรูป และการตลาดข้าวตลอดห่วงโซ่อุปทาน
- (๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา วิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับข้าว

และชาวนา

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มของชาวนาและองค์กรชาวนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการประกอบอาชีพ

(๕) สนับสนุนมาตรการช่วยเหลือ เยียวยา หรือบรรเทาความเดือดร้อนของชาวนาที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ ภาวะวิกฤต หรือเหตุจำเป็นอื่น

(๖) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) ดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาข้าวและชาวนา

มาตรา ๑๖ กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้ จำนวน ๓,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท
- (๒) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- (๓) เงินสมทบตามพระราชบัญญัตินี้
- (๔) รายได้จากภาษีข้าวตามหมวด ๘
- (๕) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้แก่กองทุน
- (๖) ดอกผลหรือผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน
- (๗) เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุน
- (๘) รายได้อื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นของกองทุน

มาตรา ๑๗ เงินกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกองทุน และเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุนตามที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ การใช้จ่ายเงินกองทุนต้องเป็นไปอย่างคุ้มค่า โปร่งใส ตรวจสอบได้ และคำนึงถึงประโยชน์ของชาวนาและการพัฒนาข้าวของประเทศเป็นสำคัญ

มาตรา ๑๘ การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การหาผลประโยชน์ และการบริหารทรัพย์สินของกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการจัดทำบัญชีและงบการเงินของกองทุนให้ถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชี และให้มีการตรวจสอบโดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

มาตรา ๒๐ ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน งบการเงิน และรายงานการรับจ่ายเงินของกองทุนเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ต่อสาธารณชน

มาตรา ๒๑ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการมีอำนาจออกระเบียบเกี่ยวกับการบริหารกองทุนและการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๓
การประกันภัยข้าว

มาตรา ๒๒ รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการประกันภัยข้าวเพื่อคุ้มครองชาวนาจากความเสียหายอันเกิดจากภัยธรรมชาติ โรคหรือศัตรูพืช หรือเหตุอื่นที่กระทบต่อการผลิตข้าว

มาตรา ๒๓ คณะกรรมการอาจกำหนดมาตรการส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการประกันภัยข้าว รวมทั้งการสนับสนุนค่าเบี้ยประกันภัยแก่ชาวนา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๔ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการประกันภัยข้าว หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง อาจบูรณาการและแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่เพาะปลูก การขึ้นทะเบียนเกษตรกร ผลผลิต และข้อมูลอื่นที่จำเป็น เพื่อใช้ในการบริหารความเสี่ยง การประเมินความเสียหาย และการให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

หมวด ๔
สิทธิ สวัสดิการ และการคุ้มครองชาวนา

มาตรา ๒๕ ชาวนาซึ่งขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับหน่วยงานของรัฐตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด มีสิทธิได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๖ ชาวนามีสิทธิเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร องค์ความรู้ งานวิจัย เทคโนโลยี และข้อมูลด้านการผลิตและการตลาดข้าวที่หน่วยงานของรัฐจัดทำขึ้น ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๒๗ ชาวนามีสิทธิได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะ และศักยภาพในการประกอบอาชีพ รวมทั้งการส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การประกันภัย และมาตรการสนับสนุนอื่นที่เกี่ยวข้องตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๘ รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มของชาวนา องค์กรชาวนา และสหกรณ์การเกษตร เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง เพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาคการผลิตข้าว

มาตรา ๒๙ ชาวนาที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ โรคหรือศัตรูพืช หรือเหตุอื่นที่กระทบต่อการผลิตข้าว อาจได้รับความช่วยเหลือ เยียวยา หรือมาตรการสนับสนุนอื่นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๕ โรงสีข้าวและผู้จัดจำหน่ายข้าว

มาตรา ๓๐ โรงสีข้าว ทำข้าว ผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายข้าว ผู้ประกอบธุรกิจเมล็ดพันธุ์ข้าว และผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับข้าวตามที่คณะกรรมการกำหนด มีหน้าที่จัดทำและรายงานข้อมูลเกี่ยวกับการรับซื้อ การเก็บรักษา การแปรรูป การจำหน่าย ปริมาณคงเหลือ หรือข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการข้าว ของประเทศ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๑ รัฐต้องส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชาวนา องค์กรชาวนา โรงสีข้าว ผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับข้าว และหน่วยงานของรัฐ เพื่อพัฒนาระบบการผลิต การแปรรูป และการตลาดข้าวให้มี ประสิทธิภาพ เป็นธรรม และสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

หมวด ๖ การนำเข้าและส่งออก

มาตรา ๓๒ คณะกรรมการมีหน้าที่ติดตาม เฝ้าระวัง ศึกษา และวิเคราะห์สถานการณ์ การนำเข้าและส่งออกข้าว รวมทั้งผลกระทบต่อการผลิต การตลาด และความมั่นคงทางอาหารของประเทศ

มาตรา ๓๓ ในกรณีการนำเข้าหรือส่งออกข้าวอาจส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อชาวนา อุตสาหกรรมข้าว หรือความมั่นคงทางอาหารของประเทศ คณะกรรมการอาจเสนอแนะมาตรการที่เหมาะสม ต่อคณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๓๔ เพื่อประโยชน์ในการติดตามและวิเคราะห์สถานการณ์การนำเข้าและส่งออกข้าว คณะกรรมการอาจประสานหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อขอรับหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลที่จำเป็น ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

หมวด ๗ ราคาข้าวและค่าผลประโยชน์อื่นจากข้าว

มาตรา ๓๕ คณะกรรมการมีหน้าที่ติดตาม ศึกษา และวิเคราะห์สถานการณ์ด้านราคา ต้นทุน การผลิต การตลาด และการค้าข้าวทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อชาวนาและอุตสาหกรรมข้าว

มาตรา ๓๖ ในกรณีที่ราคาข้าวหรือสถานการณ์ตลาดข้าวอาจส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่อชาวนา ผู้ประกอบธุรกิจข้าว หรือความมั่นคงทางอาหารของประเทศ คณะกรรมการอาจเสนอแนะมาตรการที่เหมาะสมต่อคณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๓๗ คณะกรรมการอาจจัดทำ รวบรวม หรือเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต ราคาข้าว สถานการณ์ตลาด และข้อมูลทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการผลิต การตลาด และการตัดสินใจของชาวนา ผู้ประกอบธุรกิจข้าว และประชาชน

หมวด ๘

ภาษีข้าว

มาตรา ๓๘ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพข้าวและชาวนา ให้จัดเก็บภาษีข้าวจากการจำหน่ายข้าวบางประเภทตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๙ ภาษีข้าวให้จัดเก็บจากการจำหน่ายปลีกหรือการนำเข้าข้าวเพื่อสุขภาพ ข้าวคุณภาพพิเศษ หรือข้าวที่มีมูลค่าเพิ่มตามประเภท หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๐ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีข้าว ได้แก่ ผู้จำหน่ายปลีกหรือผู้นำเข้าข้าวตามมาตรา ๓๙

มาตรา ๔๑ ให้คณะกรรมการกำหนดอัตราภาษีข้าวได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าของมูลค่าการจำหน่ายหรือมูลค่าการนำเข้า โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๔๒ ให้กรมสรรพากรเป็นผู้จัดเก็บภาษีข้าวตามพระราชบัญญัตินี้ และให้นำส่งภาษีข้าวที่จัดเก็บได้เข้ากองทุน

มาตรา ๔๓ การยื่นแบบ การชำระภาษี การตรวจสอบ การประเมินภาษี การอุทธรณ์ และการบังคับจัดเก็บภาษี ให้เป็นไปตามประมวลรัษฎากรโดยอนุโลม

มาตรา ๔๔ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดเก็บภาษีข้าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๙
สำนักงานคณะกรรมการข้าวและชาวนาไทย

มาตรา ๔๕ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการข้าวและชาวนาไทย สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีฐานะเป็นนิติบุคคล

มาตรา ๔๖ สำนักงานมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) รับผิดชอบงานธุรการ งานวิชาการ งานการเงินและบัญชี งานกองทุน และงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ

(๒) ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ และจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับข้าว ชาวนา พื้นที่เพาะปลูก องค์กรชาวนา และอุตสาหกรรมข้าว รวมทั้งประสานการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

(๔) จัดทำแผนงาน โครงการ และมาตรการเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ

(๕) ส่งเสริม สนับสนุน และเผยแพร่องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านข้าวและชาวนา

(๖) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน องค์กรชาวนา สถาบันการศึกษา และองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

(๗) บริหารและดำเนินการเกี่ยวกับกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้

(๘) ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานตามนโยบาย แผนงาน และมาตรการตามพระราชบัญญัตินี้

(๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ให้สำนักงานจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับสถานการณ์ข้าวและชาวนา ผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัตินี้ และผลการดำเนินงานของกองทุน เสนอต่อคณะกรรมการ คณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ต่อสาธารณชน

มาตรา ๔๗ ให้มีเลขาธิการคณะกรรมการข้าวและชาวนาไทยเป็นผู้บังคับบัญชาการปฏิบัติงานของสำนักงาน และรับผิดชอบการบริหารกิจการของสำนักงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๘ ให้มีรองเลขาธิการตามจำนวนที่คณะรัฐมนตรีกำหนด เพื่อช่วยเหลือเลขาธิการในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่เลขาธิการมอบหมาย

หมวด ๑๐ พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๔๙ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีหนังสือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ ชี้แจงข้อเท็จจริง หรือส่งเอกสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
- (๒) เข้าตรวจสอบสถานประกอบการ สถานที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับข้าว หรือระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ในเวลาทำการ เพื่อรวบรวมข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้
- (๓) เก็บตัวอย่างข้าวหรือผลิตภัณฑ์จากข้าวในปริมาณเท่าที่จำเป็นเพื่อการตรวจสอบหรือวิเคราะห์

การปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่งต้องไม่เป็นการกระทบต่อการดำเนินกิจการของผู้ประกอบการเกินสมควรแก่เหตุ และการใช้อำนาจตามมาตรานี้ต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๕๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

หมวด ๑๑ ฐานข้อมูลข้าวและชาวนา

มาตรา ๕๑ สำนักงานคณะกรรมการข้าวและชาวนาไทยมีหน้าที่จัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลเกี่ยวกับข้าว ชาวนา พื้นที่เพาะปลูก องค์กรชาวนา การผลิต การแปรรูป การตลาด และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการข้าว และการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง สำนักงานอาจขอข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ให้ความร่วมมือและจัดส่งข้อมูลตามที่ร้องขอ ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

การจัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลตามมาตรานี้ ให้มุ่งเน้นการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์และการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ และให้สำนักงานมีหน้าที่ดูแลให้ข้อมูลมีความถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน

มาตรา ๕๒ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำฐานข้อมูลและการติดตามสถานการณ์การผลิตและการตลาดข้าว คณะกรรมการอาจกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับข้าวจัดทำและรายงานข้อมูลเกี่ยวกับการรับซื้อ การเก็บรักษา การแปรรูป การจำหน่าย การนำเข้า หรือการส่งออกข้าว ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๑๒
การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าว

มาตรา ๕๓ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับคณะกรรมการจัดทำและปรับปรุงข้อมูล
เขตศักยภาพการผลิตข้าวของประเทศ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการผลิตข้าวให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่
ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจ และข้อมูลด้านการตลาด

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมือง ความหลากหลาย
ทางชีวภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการผลิตข้าวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

มาตรา ๕๔ ชาวนาที่ปลูกข้าวตามแนวทางหรือเขตศักยภาพการผลิตข้าวของประเทศ
หรือใช้พันธุ์ข้าวที่ได้รับการรับรองตามกฎหมายว่าด้วยพันธุ์พืช หรือพันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่ได้รับการส่งเสริมตาม
หลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด อาจได้รับการส่งเสริม สนับสนุน หรือความช่วยเหลือตามหลักเกณฑ์ วิธีการ
และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

หมวด ๑๓
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๕๕ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือไม่ส่งเอกสารหรือข้อมูล
หรือส่งเอกสารหรือข้อมูลอันเป็นเท็จ ตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกตามมาตรา ๔๙ โดยไม่มีเหตุ
อันสมควร ให้มีความผิดทางพินัยและต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท และให้นำกฎหมายว่าด้วย
การปรับเป็นพินัยมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๕๖ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๕๕ เป็นนิติบุคคล หากการกระทำ
ความผิดนั้นเกิดจากการสั่งการ การกระทำ หรือการละเว้นการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ
หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ให้บุคคลดังกล่าวต้องรับผิดทางพินัยด้วย

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๗ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการข้าวและชาวนาไทยตามมาตรา ๖ ประกอบด้วย
กรรมการตามมาตรา ๖ (๑) (๒) และ (๓) ปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการตาม
มาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) แล้วเสร็จ ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน
นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการได้มาซึ่งกรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖)
ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง ซึ่งต้องออกให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๕๘ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และคณะกรรมการข้าวและชาวนาไทยดำเนินการจัดทำเขตศักยภาพการผลิตข้าวของประเทศตามมาตรา ๕๓ ให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ในกรณีที่การดำเนินการในพื้นที่ใดแล้วเสร็จก่อน ให้ประกาศเขตศักยภาพการผลิตข้าวของพื้นที่นั้นเป็นการทั่วไปได้

หากไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และคณะกรรมการข้าวและชาวนาไทยรายงานเหตุผล ความคืบหน้า และแนวทางการดำเนินการต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

มาตรา ๕๙ ให้สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดทำโครงสร้าง อัตราค่าจ้าง งบประมาณ และการดำเนินการอื่นอันจำเป็นเพื่อรองรับการจัดตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการข้าวและชาวนาไทยตามพระราชบัญญัตินี้ ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๖๐ บรรดากฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ต้องออกตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการออกหรือกำหนดให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ในระหว่างที่ยังมิได้ออกกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ หรือแนวปฏิบัติที่ใช้อยู่เดิมไปพลางก่อน เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้

.....

.....

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติข้าวและชาวนาไทย
พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติข้าวและชาวนาไทย พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่การพัฒนาภาคการผลิตข้าวและการยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวนาเป็นภารกิจสำคัญของประเทศ แต่ปัจจุบันยังประสบปัญหาด้านต้นทุนการผลิต ความผันผวนของราคา การเข้าถึงองค์ความรู้ เทคโนโลยี แหล่งเงินทุน และระบบบริหารความเสี่ยง ตลอดจนการขาดกลไกบูรณาการข้อมูลและการกำหนดนโยบายด้านข้าวที่มีเอกภาพ ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันและความมั่นคงในอาชีพของชาวนา สมควรกำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยข้าวและชาวนาไทย เพื่อจัดให้มีกลไกในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาข้าวและชาวนาไทย ส่งเสริมการรวมกลุ่มของชาวนา การพัฒนาศักยภาพ องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านข้าว การประกันภัยข้าว การจัดทำฐานข้อมูลข้าวและชาวนา การส่งเสริมการผลิตข้าวที่เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ ตลอดจนจัดตั้งกองทุนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพข้าวและชาวนา เพื่อเป็นแหล่งสนับสนุนการพัฒนาชาวนาและภาคการผลิตข้าวอย่างยั่งยืน อันจะนำไปสู่ความมั่นคงทางอาหาร ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และคุณภาพชีวิตที่ดีของชาวนา จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติข้าวและชาวนาไทย พ.ศ. มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๒.๑ กำหนดบทนิยาม วัตถุประสงค์ และการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อกำหนดความหมายของคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับข้าว ชาวนา องค์กรชาวนา การตลาดข้าว และหน่วยงานตามกฎหมาย รวมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและพัฒนาการผลิต การแปรรูป การตลาดข้าว การอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์ข้าว การสร้างความมั่นคงทางอาหาร ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพชีวิตและความมั่นคงในอาชีพของชาวนา (มาตรา ๑ - มาตรา ๕)

๒.๒ กำหนดให้มีคณะกรรมการข้าวและชาวนาไทย โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ และมีผู้แทนภาครัฐ ผู้แทนองค์กรชาวนา ผู้แทนผู้ประกอบการเกี่ยวกับข้าว และผู้ทรงคุณวุฒิร่วมเป็นกรรมการ เพื่อกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาข้าวและชาวนาไทย ตลอดจนกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับข้าวและชาวนา รวมทั้งสามารถแต่งตั้งคณะอนุกรรมการและคณะทำงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานได้ (มาตรา ๖ - มาตรา ๑๔)

๒.๓ กำหนดให้จัดตั้งกองทุนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพข้าวและชาวนา เพื่อเป็นกลไกสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพ องค์ความรู้ คุณภาพชีวิต และความมั่นคงในอาชีพของชาวนา ส่งเสริมการผลิต การแปรรูป การตลาด การวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านข้าว รวมทั้งช่วยเหลือชาวนาที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติหรือภาวะวิกฤต โดยกำหนดแหล่งที่มาของเงินกองทุน การบริหารจัดการ และการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกองทุนอย่างโปร่งใส (มาตรา ๑๕ - มาตรา ๒๑)

๒.๔ กำหนดมาตรการส่งเสริมการประกันภัยข้าว เพื่อคุ้มครองชาวนาจากความเสียหายอันเกิดจากภัยธรรมชาติ โรค ศัตรูพืช หรือเหตุอื่นที่กระทบต่อการผลิตข้าว รวมทั้งกำหนดให้หน่วยงานของรัฐสามารถบูรณาการและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นเพื่อใช้ในการบริหารความเสี่ยง การประเมินความเสียหาย และการให้ความช่วยเหลือแก่ชาวนาได้ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (มาตรา ๒๒ - มาตรา ๒๔)

๒.๕ กำหนดสิทธิ สวัสดิการ และมาตรการคุ้มครองชาวนา โดยให้ชาวนาที่ขึ้นทะเบียนมีสิทธิได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และความช่วยเหลือตามกฎหมาย มีสิทธิเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร องค์ความรู้ เทคโนโลยี และการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพ รวมทั้งได้รับการส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การประกันภัย การรวมกลุ่ม และการช่วยเหลือเมื่อได้รับผลกระทบจากภัยหรือเหตุที่กระทบต่อการผลิตข้าว (มาตรา ๒๕ - มาตรา ๒๙)

๒.๖ กำหนดหน้าที่ของโรงสีข้าว ทำข้าว และผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับข้าวในการจัดทำและรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการรับซื้อ การเก็บรักษา การแปรรูป การจำหน่าย และข้อมูลอื่นที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการข้าวของประเทศ พร้อมทั้งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ชาวนา องค์กรชาวนา สหกรณ์การเกษตร และผู้ประกอบการข้าว เพื่อพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดข้าวอย่างยั่งยืน (มาตรา ๓๐ - มาตรา ๓๑)

๒.๗ กำหนดกลไกการติดตาม เฝ้าระวัง และวิเคราะห์สถานการณ์การนำเข้าและส่งออกข้าว รวมทั้งผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อชาวนา อุตสาหกรรมข้าว และความมั่นคงทางอาหารของประเทศ เพื่อให้คณะกรรมการสามารถเสนอแนะมาตรการที่เหมาะสมต่อคณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ (มาตรา ๓๒ - มาตรา ๓๔)

๒.๘ กำหนดให้มีการติดตาม วิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อมูลด้านราคา ต้นทุนการผลิต การตลาด และการค้าข้าวทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของชาวนา ผู้ประกอบการ และภาครัฐ รวมทั้งใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดมาตรการรองรับสถานการณ์ด้านราคาข้าวที่อาจส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตร (มาตรา ๓๕ - มาตรา ๓๗)

๒.๙ กำหนดให้มีการจัดเก็บภาษีข้าวจากการจำหน่ายหรือการนำเข้าข้าวบางประเภท เช่น ข้าวเพื่อสุขภาพ ข้าวคุณภาพพิเศษ หรือข้าวที่มีมูลค่าเพิ่ม ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยให้กรมสรรพากรเป็นผู้จัดเก็บและนำส่งเป็นรายได้ของกองทุนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพข้าวและชาวนา (มาตรา ๓๘ - มาตรา ๔๔)

๒.๑๐ กำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการข้าวและชาวนาไทย สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการ การบริหารกองทุน การจัดทำฐานข้อมูล การจัดทำแผนงานและโครงการ ตลอดจนการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ (มาตรา ๔๕ - มาตรา ๔๘)

๒.๑๑ กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการเรียกข้อมูล เอกสารหรือคำชี้แจงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง การเข้าตรวจสอบสถานประกอบการหรือระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจข้าว และการเก็บตัวอย่างข้าวหรือผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อการตรวจสอบ ทั้งนี้ โดยต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ตามรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๔๙ - มาตรา ๕๐)

๒.๑๒ กำหนดให้มีการจัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลข้าวและชาวนา เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการข้าว และการติดตามสถานการณ์ด้านการผลิตและการตลาด โดยให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (มาตรา ๕๑ - มาตรา ๕๒)

๒.๑๓ กำหนดมาตรการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าว โดยให้มีการจัดทำข้อมูลเขต ศักยภาพการผลิตข้าวของประเทศ และส่งเสริมชาวนาที่ปลูกข้าวตามแนวทางหรือเขตศักยภาพดังกล่าว รวมทั้ง ผู้ใช้พันธุ์ข้าวที่ได้รับการรับรองหรือพันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่ได้รับการส่งเสริม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และความยั่งยืนทางการเกษตร (มาตรา ๕๓ - มาตรา ๕๔)

๒.๑๔ กำหนดความรับผิดทางวินัยสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกของพนักงาน เจ้าหน้าที่ ไม่ส่งข้อมูล หรือส่งข้อมูลอันเป็นเท็จ รวมทั้งกำหนดความรับผิดทางวินัยของผู้บริหารหรือ ผู้รับผิดชอบของนิติบุคคลในกรณีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าว (มาตรา ๕๕ - มาตรา ๕๖)

๒.๑๕ กำหนดบทเฉพาะกาลเพื่อรองรับการจัดตั้งและการเริ่มดำเนินงานของคณะกรรมการ สำนักงาน และกลไกตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งกำหนดกรอบเวลาในการออกกฎกระทรวง การจัดทำเขต ศักยภาพการผลิตข้าว และการดำเนินการด้านโครงสร้าง อัตราค่าจ้าง และงบประมาณที่จำเป็น (มาตรา ๕๗ - มาตรา ๖๐)

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติข้าวและชาวนาไทย
พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติข้าวและชาวนาไทย พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่การพัฒนาภาคการผลิตข้าวและการยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวนาเป็นภารกิจสำคัญของประเทศ แต่ปัจจุบันยังประสบปัญหาด้านต้นทุนการผลิต ความผันผวนของราคา การเข้าถึงองค์ความรู้ เทคโนโลยี แหล่งเงินทุน และระบบบริหารความเสี่ยง ตลอดจนการขาดกลไกบูรณาการข้อมูล และการกำหนดนโยบายด้านข้าวที่มีเอกภาพ ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันและความมั่นคงในอาชีพของชาวนา สมควรกำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยข้าวและชาวนาไทย เพื่อจัดให้มีกลไกในการกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาข้าวและชาวนาไทย ส่งเสริมการรวมกลุ่มของชาวนา การพัฒนาศักยภาพ องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านข้าว การประกันภัยข้าว การจัดทำฐานข้อมูลข้าวและชาวนา การส่งเสริมการผลิตข้าวที่เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ ตลอดจนจัดตั้งกองทุนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพข้าวและชาวนา เพื่อเป็นแหล่งสนับสนุนการพัฒนาชาวนาและภาคการผลิตข้าวอย่างยั่งยืน อันจะนำไปสู่ความมั่นคงทางอาหาร ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และคุณภาพชีวิตที่ดีของชาวนา จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติข้าวและชาวนาไทย พ.ศ. มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๒.๑ กำหนดบทนิยาม วัตถุประสงค์ และการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อกำหนดความหมายของคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับข้าว ชาวนา องค์กรชาวนา การตลาดข้าว และหน่วยงานตามกฎหมาย รวมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและพัฒนากการผลิต การแปรรูป การตลาดข้าว การอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์ข้าว การสร้างความมั่นคงทางอาหาร ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในอาชีพของชาวนา (มาตรา ๑ - มาตรา ๕)

๒.๒ กำหนดให้มีคณะกรรมการข้าวและชาวนาไทย โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ และมีผู้แทนภาครัฐ ผู้แทนองค์กรชาวนา ผู้แทนผู้ประกอบการเกี่ยวกับข้าว และผู้ทรงคุณวุฒิร่วมเป็นกรรมการ เพื่อกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาข้าวและชาวนาไทย ตลอดจนกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับข้าวและชาวนา รวมทั้งสามารถแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานได้ (มาตรา ๖ - มาตรา ๑๔)

๒.๓ กำหนดให้จัดตั้งกองทุนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพข้าวและชาวนา เพื่อเป็นกลไกสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพ องค์ความรู้ คุณภาพชีวิต และความมั่นคงในอาชีพของชาวนา ส่งเสริมการผลิต การแปรรูป การตลาด การวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านข้าว รวมทั้งช่วยเหลือชาวนาที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติหรือภาวะวิกฤต โดยกำหนดแหล่งที่มาของเงินกองทุน การบริหารจัดการ และการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกองทุนอย่างโปร่งใส (มาตรา ๑๕ - มาตรา ๒๑)

๒.๔ กำหนดมาตรการส่งเสริมการประกันภัยข้าว เพื่อคุ้มครองชาวนาจากความเสียหาย อันเกิดจากภัยธรรมชาติ โรค ศัตรูพืช หรือเหตุอื่นที่กระทบต่อการผลิตข้าว รวมทั้งกำหนดให้หน่วยงานของรัฐ สามารถบูรณาการและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นเพื่อใช้ในการบริหารความเสี่ยง การประเมินความเสียหาย และการให้ความช่วยเหลือแก่ชาวนาได้ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (มาตรา ๒๒ - มาตรา ๒๔)

๒.๕ กำหนดสิทธิ สวัสดิการ และมาตรการคุ้มครองชาวนา โดยให้ชาวนาที่ขึ้นทะเบียน มีสิทธิได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และความช่วยเหลือตามกฎหมาย มีสิทธิเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร องค์ความรู้ เทคโนโลยี และการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพ รวมทั้งได้รับการส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การประกันภัย การรวมกลุ่ม และการช่วยเหลือเมื่อได้รับผลกระทบจากภัยหรือเหตุที่กระทบต่อการผลิตข้าว (มาตรา ๒๕ - มาตรา ๒๙)

๒.๖ กำหนดหน้าที่ของโรงสีข้าว ทำข้าว และผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับข้าวในการจัดทำ และรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการรับซื้อ การเก็บรักษา การแปรรูป การจำหน่าย และข้อมูลอื่นที่จำเป็น ต่อการบริหารจัดการข้าวของประเทศ พร้อมทั้งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ชาวนา องค์กรชาวนา สหกรณ์การเกษตร และผู้ประกอบการธุรกิจข้าว เพื่อพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดข้าวอย่างยั่งยืน (มาตรา ๓๐ - มาตรา ๓๑)

๒.๗ กำหนดกลไกการติดตาม ฝ้าระวัง และวิเคราะห์สถานการณ์การนำเข้าและส่งออก ข้าว รวมทั้งผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อชาวนา อุตสาหกรรมข้าว และความมั่นคงทางอาหารของประเทศ เพื่อให้คณะกรรมการสามารถเสนอแนะมาตรการที่เหมาะสมต่อคณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ (มาตรา ๓๒ - มาตรา ๓๔)

๒.๘ กำหนดให้มีการติดตาม วิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อมูลด้านราคา ต้นทุนการผลิต การตลาด และการค้าข้าวทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของชาวนา ผู้ประกอบการ และภาครัฐ รวมทั้งใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดมาตรการรองรับสถานการณ์ด้านราคาข้าว ที่อาจส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตร (มาตรา ๓๕ - มาตรา ๓๗)

๒.๙ กำหนดให้มีการจัดเก็บภาษีข้าวจากการจำหน่ายหรือการนำเข้าข้าวบางประเภท เช่น ข้าวเพื่อสุขภาพ ข้าวคุณภาพพิเศษ หรือข้าวที่มีมูลค่าเพิ่ม ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยให้กรมสรรพากรเป็นผู้จัดเก็บและนำส่งเป็นรายได้ของกองทุนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพข้าวและชาวนา (มาตรา ๓๘ - มาตรา ๔๔)

๒.๑๐ กำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการข้าวและชาวนาไทย สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการ การบริหารกองทุน การจัดทำฐานข้อมูล การจัดทำแผนงานและโครงการ ตลอดจนการประสานความร่วมมือ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ (มาตรา ๔๕ - มาตรา ๔๘)

๒.๑๑ กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการเรียกข้อมูล เอกสารหรือคำชี้แจง จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง การเข้าตรวจสอบสถานประกอบการหรือระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจข้าว และการเก็บ ตัวอย่างข้าวหรือผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อการตรวจสอบ ทั้งนี้ โดยต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ตามรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๔๙ - มาตรา ๕๐)

๒.๑๒ กำหนดให้มีการจัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลข้าวและชาวนา เพื่อใช้เป็นเครื่องมือ ในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการข้าว และการติดตามสถานการณ์ด้านการผลิตและการตลาด โดยให้ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (มาตรา ๕๑ - มาตรา ๕๒)

๒.๑๓ กำหนดมาตรการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าว โดยให้มีการจัดทำข้อมูลเขตศักยภาพการผลิตข้าวของประเทศ และส่งเสริมชาวนาที่ปลูกข้าวตามแนวทางหรือเขตศักยภาพดังกล่าว รวมทั้งผู้ใช้พันธุ์ข้าวที่ได้รับการรับรองหรือพันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่ได้รับการส่งเสริม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและความยั่งยืนทางการเกษตร (มาตรา ๕๓ - มาตรา ๕๔)

๒.๑๔ กำหนดความรับผิดทางวินัยสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกของพนักงานเจ้าหน้าที่ ไม่ส่งข้อมูล หรือส่งข้อมูลอันเป็นเท็จ รวมทั้งกำหนดความรับผิดทางวินัยของผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบของนิติบุคคลในกรณีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าว (มาตรา ๕๕ - มาตรา ๕๖)

๒.๑๕ กำหนดบทเฉพาะกาลเพื่อรองรับการจัดตั้งและการเริ่มดำเนินงานของคณะกรรมการสำนักงาน และกลไกตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งกำหนดกรอบเวลาในการออกกฎหมายกระทรวง การจัดทำเขตศักยภาพการผลิตข้าว และการดำเนินการด้านโครงสร้าง อัตราค่าเลี้ยง และงบประมาณที่จำเป็น (มาตรา ๕๗ - มาตรา ๖๐)